

МИНИСТЕРСТВО НА ФИНАНСИТЕ

ДЪРЖАВЕН ДЪЛГ

ОКТОМВРИ 2001 г.

СЪДЪРЖАНИЕ

1	Финансиране на бюджетния дефицит с емисии държавни ценни книжа	5
2	Динамика на вътрешния дълг	14
3	Динамика на външния дълг	22
4	Структура на държавния дълг	27
5	Обзор на международните капиталови пазари	29

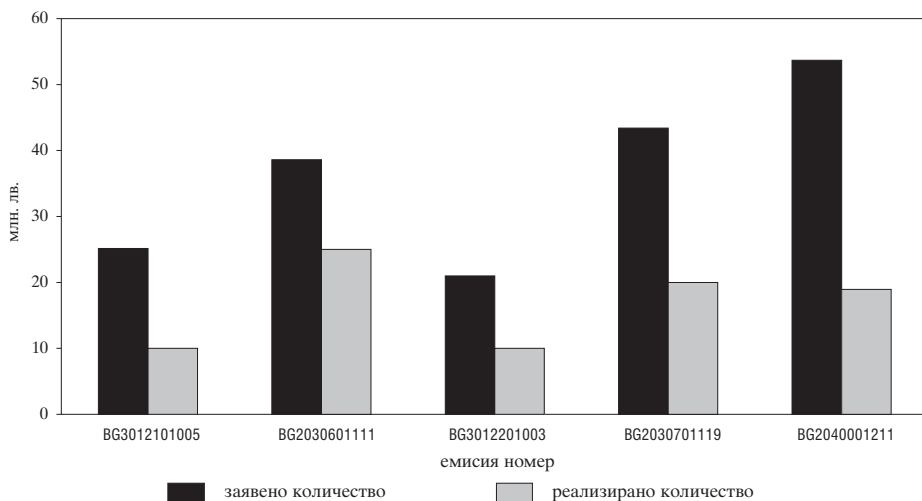
Използвани съкращения

БВП	– <i>брутен вътрешен продукт</i>
ГДЦК	– <i>гаранционни държавни ценни книжа</i>
ДЦК	– <i>държавни ценни книжа</i>
ЕБВР	– <i>Европейска банка за възстановяване и развитие</i>
ЕИБ	– <i>Европейска инвестиционна банка</i>
ЗБНБ	– <i>Закон за Българската народна банка</i>
ЗДБ	– <i>Закон за държавния бюджет</i>
ЗДЗВСТБ	– <i>Закон за държавна защита на влогове и сметки в търговските банки, за които БНБ е поискала откриване на производство по несъстоятелност</i>
ЗУНК	– <i>Закон за уреждане на необслужваните кредити, договорени до 31 декември 1990 г.</i>
ОЛП	– <i>основен лихвен процент</i>
ПЗР	– <i>преходни и заключителни разпоредби</i>
ПМС	– <i>Постановление на Министерския съвет</i>
ФРС	– <i>Федерална резервна система на САЩ</i>
ЈВІС	– <i>Japan Bank for International Cooperation (Японска банка за международно сътрудничество)</i>
SDR	– <i>СПТ, специални права на тираж</i>

През октомври Министерството на финансите наложи известни корекции в емисионната си политика, като разчупи рамките на предварително обявения емисионен календар за 2001 г. със заложените в него краткосрочни и средносрочни държавни ценни книжа чрез емитирането на първата дългосрочна емисия. Предвид очертаните нови тенденции в развитието на пазара на държавни ценни книжа бяха проведени пет аукциона по реда на Наредба № 5, като в резултат на това бяха реализирани две емисии краткосрочни съкровищни бонове, продавани с отстъпка от номинала (№ BG3012101005, BG3012201003), две емисии средносрочни (2- и 5- годишни) съкровищни облигации от отворен тип (№ BG2030601111, BG2030701119) и една емисия дългосрочни (7-годишни) съкровищни облигации също от отворен тип (№ BG2040001211).

Графика 1

Заявено и реализирано количество ДЦК през октомври

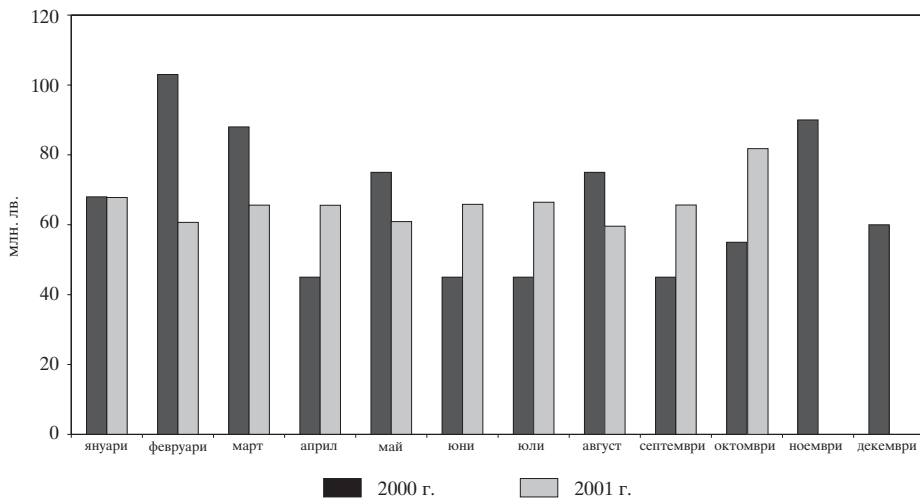

На аукционите първичните дилъри заявиха поръчки общо за 181 784.95 хил. лв., в т. ч. за тримесечни – 46 112.95 хил. лв., за двегодишни – 38 600 хил. лв., за петгодишни – 43 400 хил. лв. и за седемгодишни – 53 672 хил. лв. (графика 1). Одобрените поръчки са с номинална стойност 83 930 хил. лв., в т. ч. тримесечни – за 20 000 хил. лв., двегодишни – за 25 000 хил. лв., петгодишни – за 20 000 хил. лв. и седемгодишни – за 18 930.0 хил. лв. (графика 3). Коефициентът на покритие за реализираните през месеца емисии

възлиза на 1.91, като за съответните видове ДЦК е, както следва: за тримесечните – 2.31, за двегодишните – 1.54, за петгодишните – 2.17 и за седемгодишните – 1.79 (графика 4). През месеца се наблюдава нарастване на общия коефициент на покритие с 11.7%, което се дължи преди всичко на пренасочване интереса на първичните дилъри към краткосрочните и дългосрочни ДЦК.

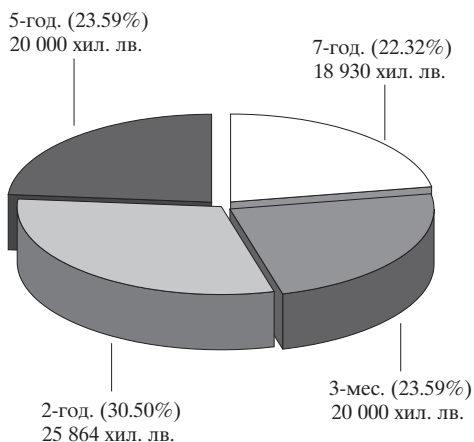
Графика 2

Реализирани емисии ДЦК

Графика 3

Структура и обем на ДЦК, емитирани за финансиране на бюджетния дефицит през октомври

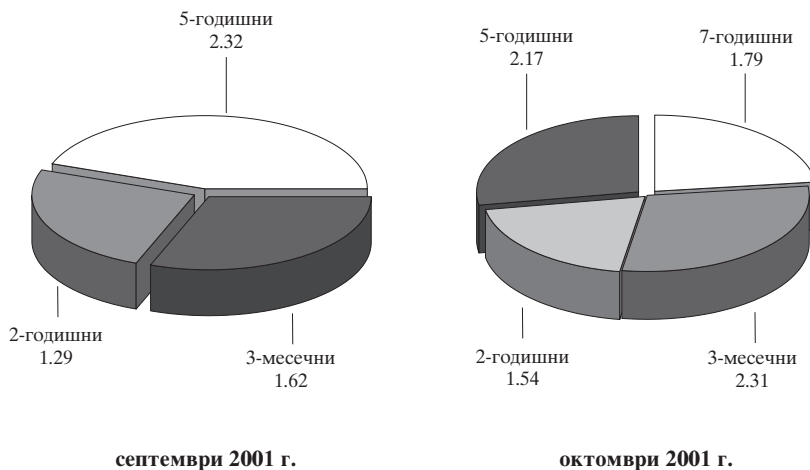

Забележка: Включени са и ДЦК от целеви емисии.

Емитираните ДЦК през октомври са с 28.70 млн. лв. в повече в сравнение със същия период на 2000 г. (графика 2). Увеличението се дължи както на нарасналите обеми на две- и петгодишните ценни книжа, които заместиха тригодишните през настоящата година, така и на пласирането на новата седемгодишна емисия съкровищни облигации.

Графика 4

Коефициенти на покритие на реализираните емисии*

* Съотношение между заявено и реализирано количество ДЦК.

Доходността на тримесечните съкровищни бонове вследствие на повишеното търсене реализира намаление от 10 базисни точки в сравнение със септември и достигна до 4.71%. При средносрочните ДЦК би могло да се каже, че доходността остава в границите, очертани през предходния месец, с малки отклонения, които съответно са: за двегодишните – намаление с 2 базисни точки до 5.75%, а за петгодишните – увеличение с 5 базисни точки до 7.07%. Седемгодишните съкровищни облигации реализираха доходност от 8.55% (графики 5 и 8).

През месеца настъпиха падежите на 2 емисии съкровищни бонове от 2001 г. (№ BG3011401000 и BG3011501007), на 1 емисия съкровищни облигации от 1998 г. (№ BG2031998110) и на 2 емисии съкровищни облигации от 1999 г. (№ BG2032399110 и BG2032499118).

През октомври бяха пуснати в обръщение две емисии на двегодишни съкровищни облигации, предназначени за пряка продажба на граждани – емисия № 920/10.10.2001 г. и емисия № 921/24.10.2001 г.. Закупените през месеца книжа са с обща номинална стойност 863.96 хил. лв. (графика 11). През месеца настъпиха падежите на две емисии от 1999 г. на обща стойност 758.59 хил. лв. Обратно изкупените книжа за същия период възлизат на 239.58 хил. лв. (графика 12).

Цени за 100 лв. номинал на реализираните емисии

СЕПТЕМВРИ

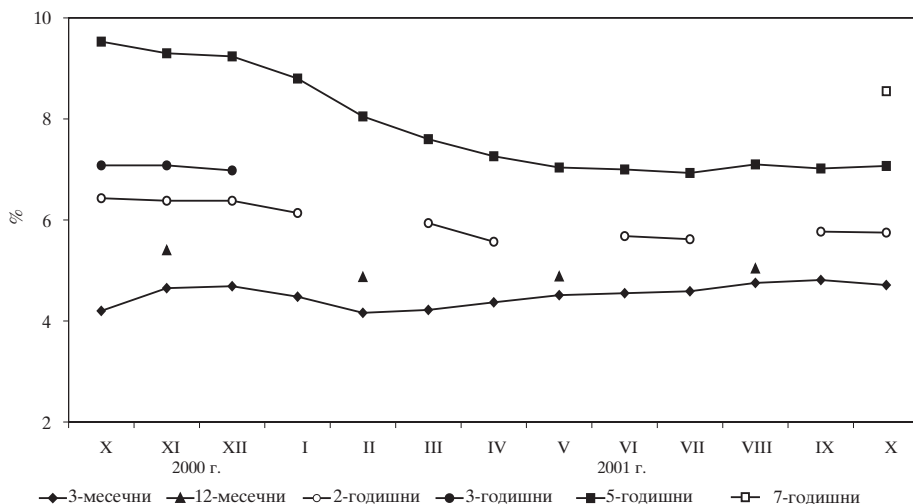
	3-месечни		2-годишни	5-годишни
	BG3011901009	BG3012001007	BG2030401116	BG2030501113
минимална	98.79	98.75	100.33	99.78
средна	98.83	98.81	100.58	100.40
максимална	98.88	98.85	100.90	101.62

ОКТОМВРИ

	3-месечни		2-годишни	5-годишни	7-годишни
	BG3012101005	BG3012201003	BG2030601111	BG2030701119	G2040001211
минимална	98.82	98.82	100.47	99.86	94.70
средна	98.83	98.83	100.62	100.22	95.45
максимална	98.88	98.88	100.85	100.88	100.00

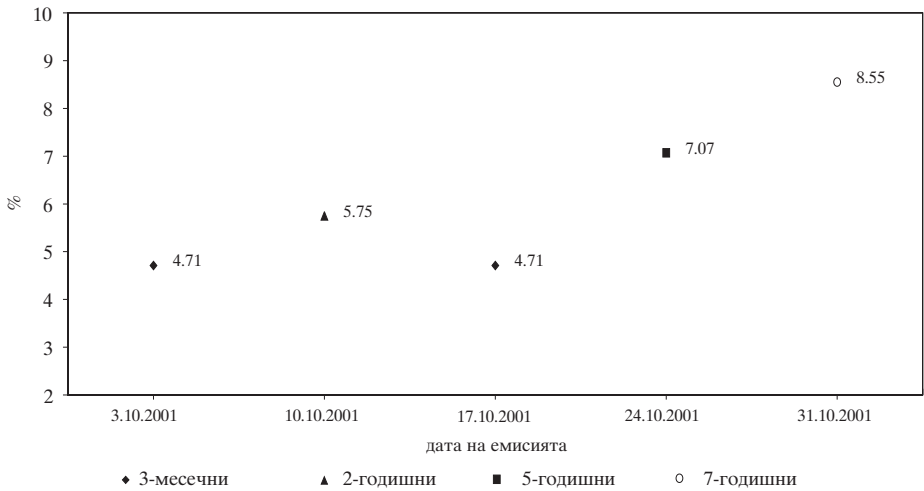
Графика 5

Доходност на ДЦК, постигната на първичния пазар

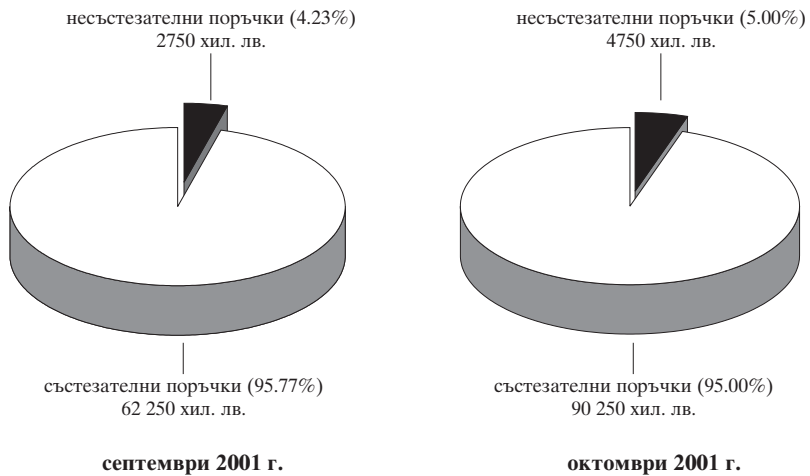
Забележка: Доходността е на ефективна годишна база.

Динамика на ефективната годишна доходност на ДЦК на първичния пазар

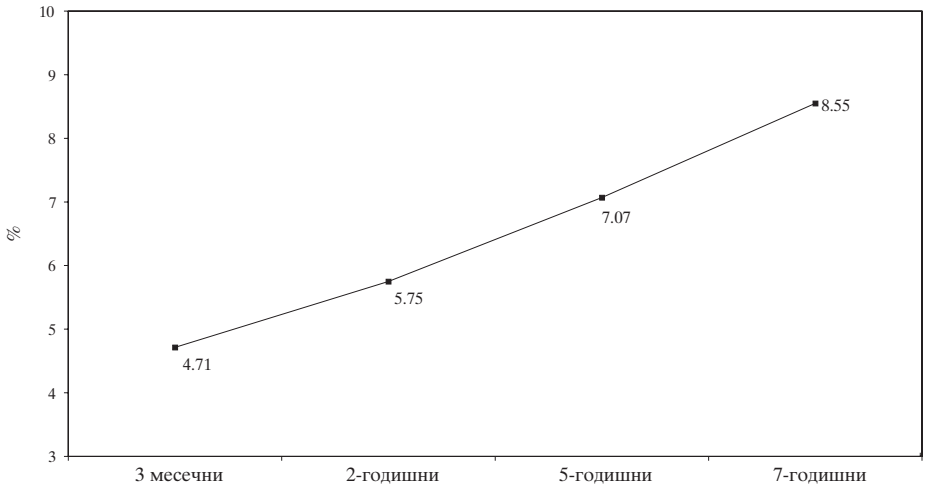

Забележка: Емисиите на 2-, 5- и 7-годишни ДЦК са от отворен тип.

ДЦК, закупени на първичния пазар чрез състезателни и несъстезателни поръчки

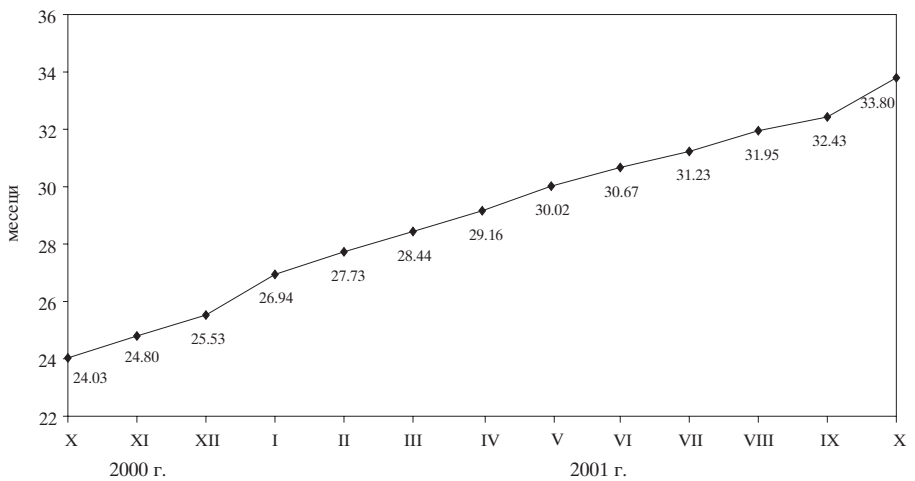

Доходност на ДЦК на първичния пазар през октомври

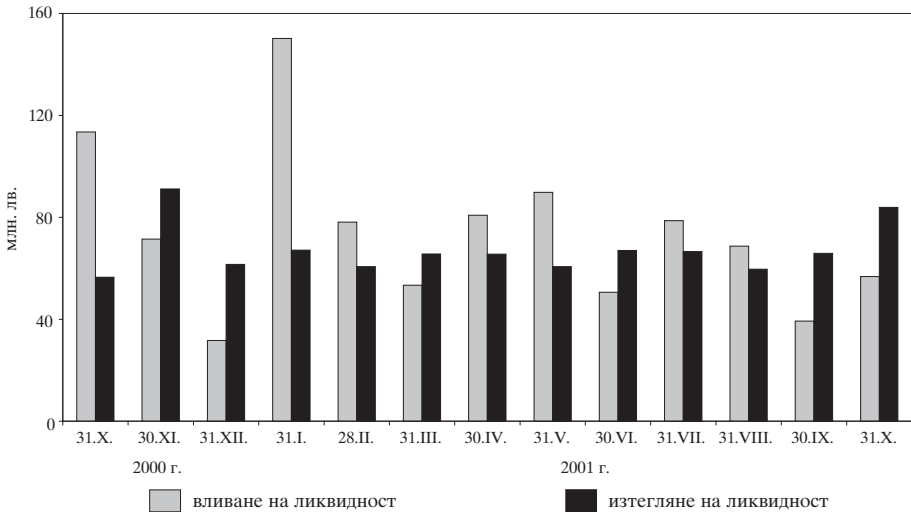
Забележка: Доходността е среднопретеглена за месеца и е на ефективна годишна база.

Средна продължителност в месеци на емисиите в обращение

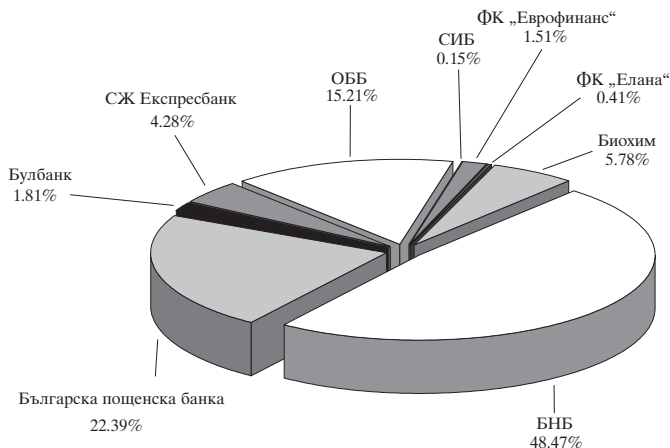

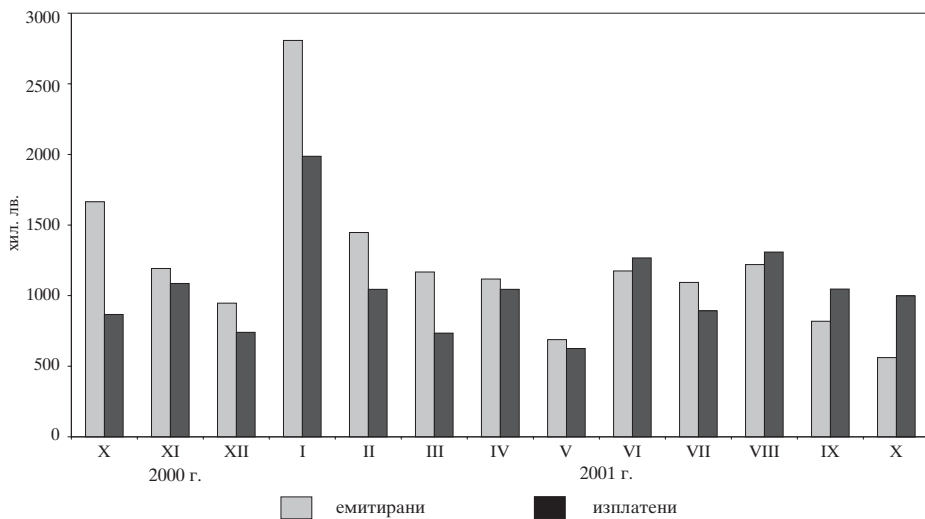
Забележка: Средната продължителност е изчислена на база матуриретната структура на ДЦК, емитирани за финансиране на бюджетния дефицит.

Вливане и изтегляне на ликвидност чрез падежи и емисии на ДЦК

Извършени от първични дилъри през октомври преки продажби на ДЦК от целеви емисии

Емитирани и изплатени ДЦК от целеви емисии

Предстоящи плащания по ДЦК през декември 2001 г.

(ХИЛ. ЛВ.)

	понеделник	вторник	сряда	четвъртък	петък
	3	4	5	6	7
бонове облигации целеви ГДЦК ПМС 3/1994	83.4		10000.0 10448.8 1058.1 41.6	22.2	
	10	11	12	13	14
облигации целеви					
	17	18	19	20	21
бонове облигации целеви ГДЦК			10000.0 10448.8 48.8	5.2	
	24	25	26	27	28
облигации				69.8	

Забележка: Когато определеният за плащане ден е неработен плащането се извършва на следващия работен ден.

Календар на емисиите ДЦК през декември 2001 г.

Дата на аукциона	Дата на емисията	Дата на падежа	Срок на емисията	Предвиден обем (лв.)	Общ номинал на емисията (лв.)
03.12.2001	05.12.2001	05.03.2002	3-месечна	10 000 000	
03.12.2001*	31.10.2001	31.10.2008	7-годишна	11 070 000	30 000 000
10.12.2001*	10.10.2001	10.10.2003	2-годишна	25 000 000	50 000 000
17.12.2001	19.12.2001	19.03.2002	3-месечна	10 000 000	
24.12.2001*	24.10.2001	24.10.2006	5-годишна	20 000 000	60 000 000
ОБЩО в т. ч.:				76 070 000	
бонове				20 000 000	
облигации				56 070 000	

* Емисия от отворен тип.

Министерството на финансите си запазва правото при необходимост да извършва корекции в обявения календар.

Размерът на вътрешния дълг към края на октомври е 1 812 750.7 хил. лв.¹, а на вътрешния държавен дълг – 1 805 543.4 хил. лв. В сравнение с предходния месец вътрешният дълг се увеличава с 45 835.4 хил. лв. Делът на дълга по ДЦК за финансиране на дефицита нараства до 57.5%, а ДЦК за структурната реформа спадат и са 42.1%. Държавногарантираният дълг остава 0.4% (графика 13).

Сумата на ДЦК за финансиране на дефицита отбелязва нарастване през изтеклия месец с 45 024.4 хил. лв. и достига 1 041 623.1 хил. лв. Емитираните книжа са на стойност 83 698.2 хил. лв., като 864 хил. лв. от тях са продадени пряко на физически лица. Новоиздадените облигации са 63 932 хил. лв., а боновете – 19 766.1 хил. лв. Изплатените ценни книжа са 38 673.8 хил. лв., като 19 772 хил. лв. от тях са краткосрочни. В матуритетната структура на ДЦК за финансиране на дефицита се отбелязва увеличение на дела на 5-годишните с 0.9 пункта до 25.6% за сметка на намаление на всички останали видове (графика 14). Емисията на седемгодишни облигации прибавя още един вид срочност, която заема 1.7% от общия дълг по ДЦК за финансиране на дефицита. В резултат на тези промени среднопретегленият матуритет на ДЦК за финансиране на дефицита нараства до 2 години и 10 месеца.

Държавните ценни книжа, емитирани за структурната реформа, нарастват през месеца с 1098.5 хил. лв. и са 763 920.4 хил. лв. Увеличението е резултат от промяната на курса на долара. През месеца за плащания в приватизационни сделки и за погасяване на задължения към държавата по ЗУНК са използвани доларови ЗУНК облигации с номинал 125.8 хил. щ. д.

Във валутната деноминация на вътрешния дълг се отбелязват известни промени поради нарастването на ДЦК за финансиране на дефицита (графика 15). Въпреки ръста на курса на долара през месеца делът на ДЦК в левове се увеличава с 0.7 пункта и достига 60.2%. ДЦК в щатски долари и в евро намаляват и са съответно 33.3% и 6.6%. Нарастването на книгата за финансиране на дефицита води и до промени в матуритетната структура. Среднострочните ДЦК нарастват с 0.3 пункта и достигат 49.2% за сметка на краткосрочните, които спадат до 7.5%, и на дългосрочните – до 43.3% (графика 16). Делът на ДЦК с фиксирани лихвени купони също се увеличава и достига 56.6% (графика 17).

Изплатените лихви и отстъпки през месеца са 13 846.6 хил. лв. От началото на годината разходите по вътрешния дълг са 122 319.3 хил. лв. По ДЦК за финансиране на дефицита са изплатени 71 552.4 хил. лв., или 58.5% от общата сума на лихвите и отстъпките (графика 19). С най-голям дял от тях са разходите по две- и тригодишните облигации – съответно с 60.5% и 17%.

¹ Дългът към БНБ е изключен от структурата на вътрешния дълг.

Вътрешен дълг

(хил. лв./хил. евро/хил. щ. д.)

Структура на дълга	Размер на дълга към 31.12.2000 г.	Изменение на дълга през 2001 г.		Размер на дълга към 31.10.2001 г.
		увеличение	намаление	
I. ДЪЛГ ПО ДЪРЖАВНИ ЦЕННИ КНИЖА, ЕМИТИРАНИ ЗА ФИНАНСИРАНЕ НА БЮДЖЕТНИЯ ДЕФИЦИТ				
1. ДЦК, емитирани през 1996 г.	845.8		845.8	-
5-годишни	845.8		845.8	-
2. ДЦК, емитирани през 1997 г.	20 000.0			20 000.0
5-годишни	20 000.0			20 000.0
3. ДЦК, емитирани през 1998 г.	7 468.5		2 899.9	4 568.7
3-годишни	3 377.6		2 899.9	477.7
5-годишни	4 090.9			4 090.9
4. ДЦК, емитирани през 1999 г.	304 542.3		260 152.9	44 389.4
2-годишни	301 882.6		260 152.9	41 729.7
5-годишни	2 659.7			2 659.7
5. ДЦК, емитирани през 2000 г.	613 212.9		161 558.1	451 654.8
5.1. Краткосрочни	178 275.5		159 297.9	18 977.6
3-месечни	64 286.4		64 286.4	-
12-месечни	113 989.1		95 011.5	18 977.6
5.2. Средносрочни	434 937.4		2 260.2	432 677.2
2-годишни	255 217.9		2 260.2	252 957.8
3-годишни	139 929.7			139 929.7
5-годишни	39 789.7			39 789.7
6. ДЦК, емитирани през 2001 г.		660 053.3	139 043.1	521 010.2
6.1. Краткосрочни		254 912.8	138 477.8	116 435.0
3-месечни		197 771.0	138 477.8	59 293.2
12-месечни		57 141.8		57 141.8
6.2. Средносрочни		405 140.5	565.3	404 575.2
2-годишни		187 095.7	565.3	186 530.5
5-годишни		199 976.7		199 976.7
7-годишни		18 068.0		18 068.0
ВСИЧКО РАЗДЕЛ I	946 069.5	660 053.3	564 499.7	1 041 623.1

II. ДЪЛГ ПО ДЪРЖАВНИ ЦЕННИ КНИЖА, ЕМИТИРАНИ ЗА СТРУКТУРНАТА РЕФОРМА

A1. Държавни дългосрочни облигации, емитирани по реда на ПМС № 244/1991 г.	3 026.9		275.2	2 751.7
A2. Държавни дългосрочни облигации, емитирани по реда на ПМС № 234/1992 г.	2 174.0		139.1	2 034.9
A3. Държавни дългосрочни облигации, емитирани по реда на чл. 4 и 5 от ЗУНК/1993 г.				
в левове	7 799.4		459.7	7 339.7
деноминирани в щатски долари	331 260.7		53 539.0	277 721.8
левава равностойност	696 280.3			600 726.0
деноминирани в евро	24 412.6	37 478.5	1 284.9	60 606.3
левава равностойност	47 746.9			118 535.6
A4. Държавни дългосрочни облигации, емитирани по реда на ПМС № 3/1994 г.	831.7			831.7

(продължава)

(продължение)

А5. Държавни облигации, емитирани по реда на чл. 2 от ПМС № 89/1995 г.	4 660.1	1 553.4	3 106.8
ВСИЧКО А	762 519.3		735 326.5
Б1. ДЦК, емитирани в левове по реда на чл. 8 и 9 от ЗДЗВСТБ/1996 г.	38 750.5		28 593.9
ДЦК, емитирани през 1996 г.	5 627.9	1 876.0	3 751.9
ДЦК, емитирани през 1997 г.	33 122.6	8 280.7	24 842.0
Б2. ДЦК, емитирани в щатски долари по реда на чл. 8 и 9 от ЗДЗВСТБ/1996 г.	4 705.7	4 705.7	-
левова равностойност	9 891.0	7 823.2	-
ВСИЧКО Б	48 641.5		28 593.9
ВСИЧКО РАЗДЕЛ II	811 160.8		763 920.3
ОБЩ РАЗМЕР НА ДЪРЖАВНИЯ ДЪЛГ	1 757 230.3		1 805 543.4
III. ВЪТРЕШНИ ДЪРЖАВНИ ГАРАНЦИИ	9 984.1		7 207.3
ОБЩ РАЗМЕР НА ВЪТРЕШНИЯ ДЪЛГ	1 767 214.4		1 812 750.7

Забележки:

Дългът по ДЦК за финансиране на дефицита е по фактическа сума.

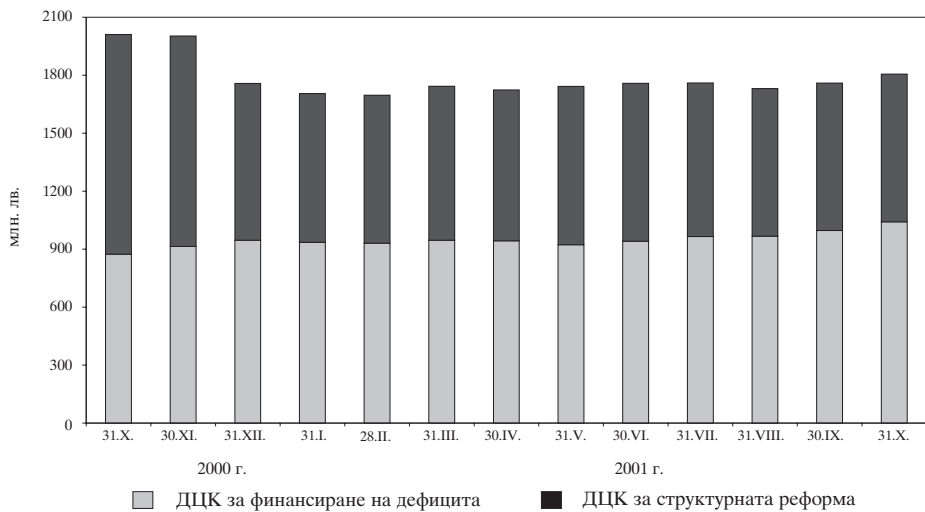
Левовата равностойност на дълга, деноминиран във валута, е изчислена по курса на съответната валута към лева в края на съответния месец:

за 31.12.2000 г. – 1 щ. д. за 2.10191 лв., 1 евро за 1.95583 лв.

за 31.10.2001 г. – 1 щ. д. за 2.16305 лв., 1 евро за 1.95583 лв.

Дългът към БНБ е изключен от структурата на вътрешния дълг.

Изменение на вътрешния държавен дълг

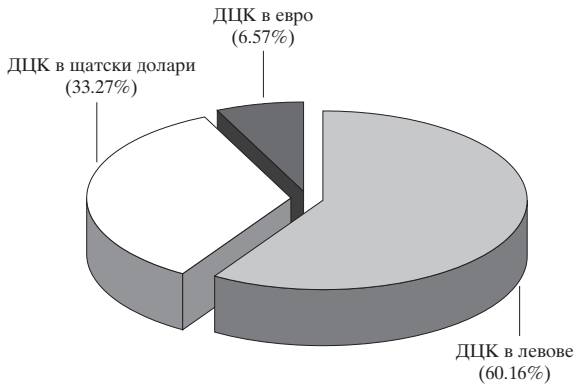
Графика 14

ДЦК за финансиране на бюджетния дефицит в обращение към 31 октомври

Забележка: Среднопретегленият матуритет на ДЦК, емитирани за финансиране на бюджетния дефицит, е 2 години и 10 месеца.

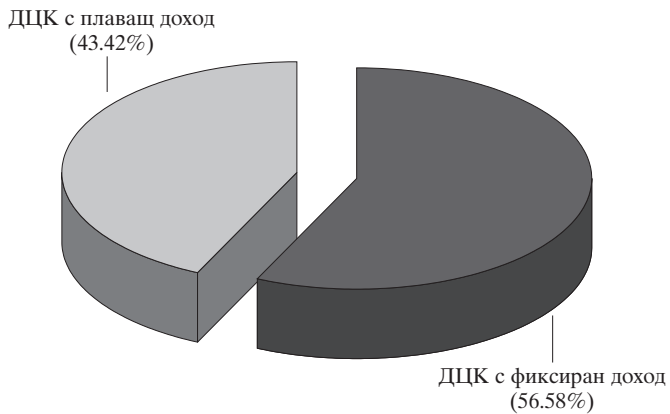
Валутна деноминация на ДЦК в обращение към 31 октомври

Матуритетна структура на ДЦК в обращение към 31 октомври

Съотношение между ДЦК с фиксиран и с плаващ доход в обращение към 31 октомври

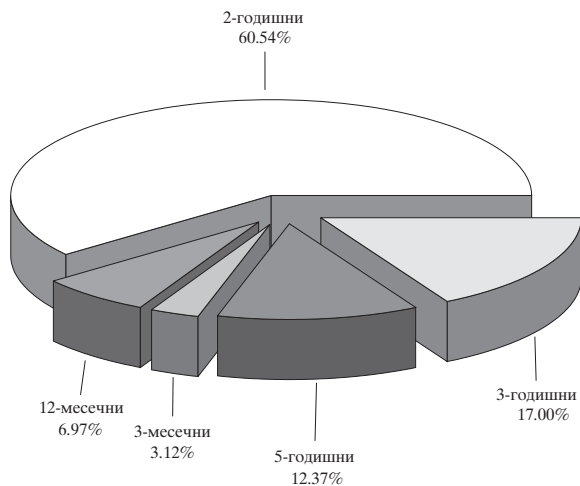
Разходи по вътрешния дълг за периода 1 януари – 31 октомври 2001 г.

(хил. лв.)

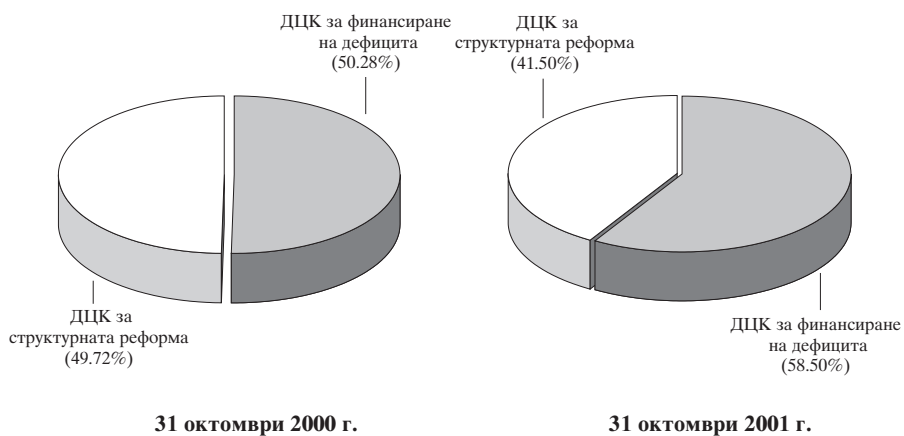
Структура на дълга	Размер на платените лихви (отстъпки)
I. ДЪЛГ ПО ДЪРЖАВНИ ЦЕННИ КНИЖА, ЕМИТИРАНИ ЗА ФИНАНСИРАНЕ НА БЮДЖЕТНИЯ ДЕФИЦИТ	
1. ДЦК, емитирани през 1996 г.	50.4
5-годишни	50.4
2. ДЦК, емитирани през 1997 г.	833.2
5-годишни	833.2
3. ДЦК, емитирани през 1998 г.	876.2
3-годишни	646.8
5-годишни	229.4
4. ДЦК, емитирани през 1999 г.	22 911.4
2-годишни	22 625.1
5-годишни	286.3
5. ДЦК, емитирани през 2000 г.	38 886.5
5.1. Краткосрочни	5 702.1
3-месечни	713.6
12-месечни	4 988.5
5.2. Средносрочни	33 184.4
2-годишни	18 075.9
3-годишни	11 518.4
5-годишни	3 590.1
6. ДЦК, емитирани през 2001 г.	7 994.7
6.1. Краткосрочни	1 522.2
3-месечни	1 522.2
6.2. Средносрочни*	6 472.5
2-годишни	2 614.2
5-годишни	3 858.4
ВСИЧКО РАЗДЕЛ I	71 552.4
II. ДЪЛГ ПО ДЦК, ЕМИТИРАНИ В РЕЗУЛТАТ НА СТРУКТУРНАТА РЕФОРМА	
A. Дълг по ДЦК, емитирани за уреждане на необслужваните кредити на държавни предприятия към банките	
1. Облигации, емитирани по реда на ПМС № 244/1991 г.	149.9
2. Облигации, емитирани по реда на ПМС № 186/1992 г.	90.6
3. Облигации, емитирани по реда на чл. 4 и 5 от ЗУНК/1993 г.	48 419.9
левови	311.1
деноминирани в щатски долари (в лв. по курса за деня)	45 998.2
деноминирани в евро (в лв. по фиксирания курс)	2 110.6
4. Облигации, емитирани по реда на ПМС № 3/1994 г.	0.0
5. Облигации, емитирани по реда на ПМС № 89/1995 г.	100.6
Всичко раздел А	48 760.9
B. Дълг по ДЦК, емитирани по реда на чл. 8 и 9 от ЗДЗВСТБ/1996 г.	
левови	1 568.0
валутни (в лв. по курса за деня)	438.1
Всичко раздел Б	2 006.1
ВСИЧКО РАЗДЕЛ II	50 767.0
ОБЩО РАЗХОДИ ПО ДЪРЖАВНИЯ ДЪЛГ	122 319.3
III. ДЪРЖАВНОГАРАНТИРАН ДЪЛГ	0.0
ОБЩО РАЗХОДИ ПО ВЪТРЕШНИЯ ДЪЛГ	122 319.3

* Включени са и приходите от лихви по отворените емисии средносрочни ценни книжа.
Разходите по дълга към БНБ са изключени от разходите по вътрешния държавен дълг.

Структура на разходите по ДЦК, емитирани за финансиране на бюджетния дефицит

Структура на разходите по вътрешния дълг

Външният дълг към края на октомври е 8427.1 млн. щ. д. В сравнение с предходния месец това представлява намаление с 16.4 млн. щ. д. От началото на годината дългът е намалял с 543.3 млн. щ. д. Държавният дълг е 7931.1 млн. щ. д., а държавногарантираният – 496 млн. щ. д.

Новото външно финансиране през октомври е 69.4 млн. щ. д. През месеца е получен втори заем за реструктуриране на селското стопанство от Световната банка и са направени усвоявания по държавни инвестиционни заеми, по активирани държавни гаранции и по държавногарантирани кредити. Плащанията по дълга са 59.5 млн. щ. д., като 56.5 млн. щ. д. са погашения по главници и 3 млн. щ. д. – лихви. Погашенията представляват плащания по дълга към МВФ – 38.6 млн. щ. д., към Парижкия клуб – 10.9 млн. щ. д., и по държавногарантирани кредити.

От началото на годината са получени заеми на стойност 312.3 млн. щ. д., като 73.5 млн. щ. д. са постъпления от трансове по държавногарантирани заеми. Плащанията по дълга са 1014.5 млн. щ. д., 448.7 млн. щ. д. от които са лихви. Най-големи суми са изплатени по брейди облигациите и по заемите от МВФ и Парижкия клуб. Нетното външно финансиране към края на октомври е отрицателно (-253.5 млн. щ. д.), като при държавногарантираните кредити е положително и възлиза на 14 млн. щ. д.

Движението на курса на долара и получените през месеца заеми оказват влияние върху валутната композиция. Дългът в евро нараства и достига 16% за сметка на намаление на дълга в долари и в други валути. В резултат на същите фактори делът на дълга с фиксирани лихви също нараства слабо и е 27.1%. Средният остатъчен срок се увеличава до 12 години и три месеца поради дългия матуритет на новополучените трансове.

В общата структура на дълга най-голям дял заемат брейди облигациите, които са 56.5%. Дългът към Световната банка нараства и достига 10.1%. Задълженията към МВФ са 13%, към Европейския съюз – 4.9% и към Парижкия клуб – 4.7%. Делът на държавните инвестиционни заеми е 2.5%, а на държавногарантираните – 5.9%.

Външен дълг

(млн. щ. д.)

Структура	2000 г.	2001 г.			
	към 31.XII.	към 31.III.	към 30.VI.	към 30.IX.	към 31.X.
I. Държавен дълг	8 522.9	8 242.9	8 186.3	7 941.8	7 931.1
1. Лондонски клуб	4 976.1	4 976.1	4 976.1	4 759.0	4 759.0
2. Парижки клуб	600.4	478.7	464.5	411.1	395.5
3. Световна банка	827.8	792.6	794.2	801.1	847.7
3.1. Световна банка	682.2	662.9	663.4	668.9	718.4
3.2. JVIC (JEXIM)	145.6	129.6	130.8	132.2	129.3
4. Г-24	56.5	40.4	27.1	28.2	28.0
5. Европейски съюз	428.0	406.3	390.1	420.0	415.9
6. МВФ	1 218.4	1 186.7	1 168.4	1 139.7	1 091.4
7. Други	127.1	120.6	115.8	124.7	123.5
8. Държавни инвестиционни заеми	233.5	183.7	191.4	199.5	210.1
8.1. Световна банка	42.8	46.8	39.3	45.4	47.2
8.2. ЕИБ	150.2	98.6	102.5	103.8	112.7
8.3. ЕБВР	26.2	24.3	31.0	30.6	30.6
8.4. Други	14.4	14.0	18.6	19.7	19.6
9. Активирани държавни гаранции	55.1	57.7	58.7	58.6	60.1
9.1. Световна банка	35.5	39.2	41.1	41.6	43.2
9.2. ЕИБ	3.6	3.4	3.4	3.2	3.2
9.3. Други	16.0	15.2	14.2	13.7	13.7
II. Държавногарантиран дълг	447.4	483.5	501.2	501.7	496.0
1. Световна банка	157.3	153.7	151.7	150.5	150.2
2. ЕИБ	68.3	115.4	112.7	114.3	117.0
3. ЕБВР	87.5	83.9	72.9	73.1	71.2
4. Други	134.3	130.5	163.9	163.8	157.5
ОБЩ РАЗМЕР НА ВЪНШНИЯ ДЪЛГ	8 970.4	8 726.3	8 687.5	8 443.5	8 427.1

Забележки:

1. Преизчисляването на дълга в щатски долари е по централния курс на БНБ за съответните валути към българския лев, валиден за последния работен ден на периода.
2. Данните за последния месец са предварителни.
3. Поради промяна в нормативната уредба през април от 1 януари 2001 г. е извършено разместване в класификацията на някои заеми в групите Държавни инвестиционни заеми и Държавногарантиран дълг.

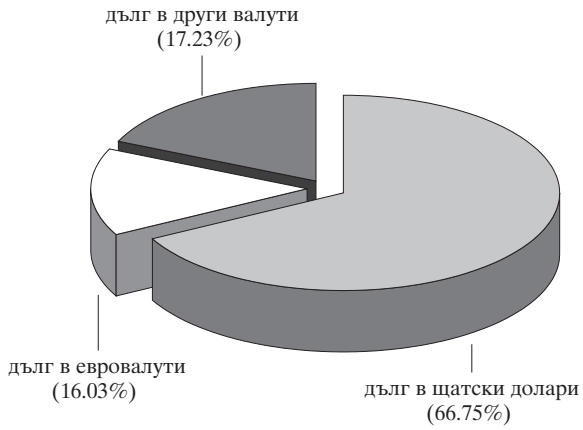
Ново външно финансиране и извършени плащания по външния дълг към 31 октомври

Структура	Получени кредити (траншове)		Извършени плащания, в т. ч.			
			погашения		лихви	
	млн. щ. д.	хил. лв.	млн. щ. д.	хил. лв.	млн. щ. д.	хил. лв.
I. Държавен дълг	238.8	528 987.8	506.3	1 101 404.3	426.9	928 875.9
1. Лондонски клуб	0.0	0.0	16.1	35 913.7	294.2	638 428.8
2. Парижки клуб	0.0	0.0	185.6	401 929.4	34.3	74 756.9
3. Световна банка	52.8	113 703.8	23.5	50 821.7	26.1	58 279.8
3.1. Световна банка	52.8	113 703.8	15.5	33 702.4	23.1	51 764.3
3.2. JВIC (JEXIM)	0.0	0.0	7.9	17 119.2	3.0	6 515.5
4. Г-24	0.0	0.0	26.5	58 208.1	1.9	4 177.2
5. Европейски съюз	0.0	0.0	0.0	0.0	14.5	32 019.5
6. МФФ	131.7	297 574.2	236.9	515 868.4	41.9	90 531.7
7. Други	0.0	0.0	0.0	0.0	1.5	3 336.3
8. Държавни инвестиционни заеми	42.6	92 646.3	11.8	25 822.0	10.2	22 199.5
8.1. Световна банка	15.7	33 958.9	0.4	880.4	1.4	3 033.2
8.2. ЕИБ	22.4	48 542.8	7.6	16 509.3	6.5	14 138.3
8.3. ЕБВР	1.7	3 708.1	3.9	8 432.4	1.9	4 240.3
8.4. Други	2.8	6 436.6	0.0	0.0	0.4	787.8
9. Активирани държавни гаранции	11.6	25 063.5	5.9	12 841.0	2.4	5 146.2
9.1. Световна банка	11.6	25 063.5	3.4	7 305.0	2.0	4 407.7
9.2. ЕИБ	0.0	0.0	0.5	987.4	0.2	537.3
9.3. Други	0.0	0.0	2.1	4 548.7	0.1	201.3
II. Държавногарантиран дълг	73.5	161 234.0	59.5	128 989.1	21.8	47 357.3
1. Световна банка	3.4	7 051.2	8.6	18 585.9	5.5	12 183.9
2. ЕИБ	14.6	31 293.3	15.2	32 932.9	7.0	15 212.0
3. ЕБВР	0.1	148.9	8.7	19 050.4	5.3	11 460.0
4. Други	55.4	122 740.6	27.0	58 420.0	3.9	8 501.5
ОБЩ РАЗМЕР НА ВЪНШНИЯ ДЪЛГ	312.3	690 221.8	565.8	1 230 393.5	448.7	976 233.2

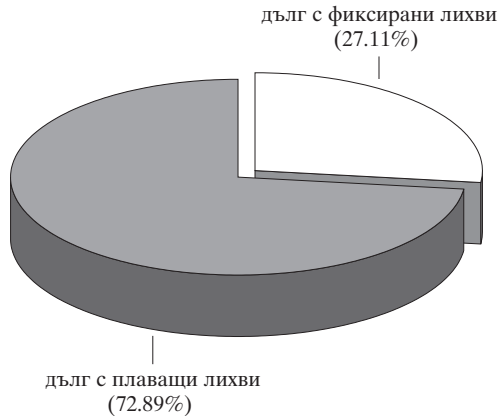
Забележки:

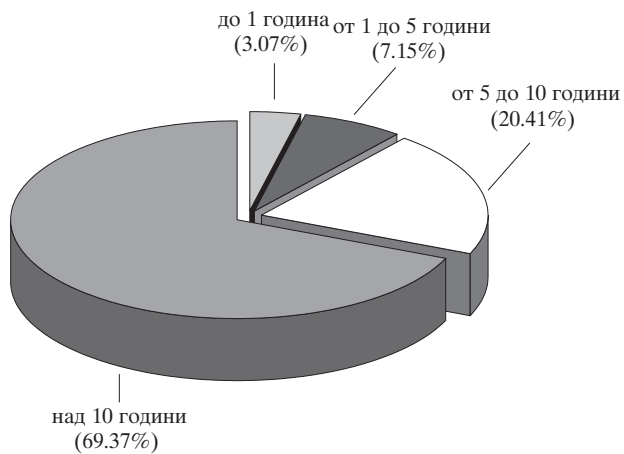
1. Равностойността в щатски долари на полученото ново външно финансиране и извършените плащания е изчислена през централния курс на БНБ за съответните чуждестранни валути към лева, валиден до 16 часа в деня на извършване на съответното плащане.
2. Равностойността в левове на полученото ново външно финансиране и извършените плащания е изчислена по централния курс на БНБ за съответните чуждестранни валути към лева, валиден до 16 часа в деня на извършване на съответното плащане.
3. Данните са неокончателни.

Валутна структура на външния дълг към 31 октомври

Лихвена структура на външния дълг към 31 октомври

Остатъчен срок на външния дълг към 31 октомври

Забележка: Среднопотегленият остатъчен срок на външния дълг е 12 години и 3 месеца.

Общ размер на държавния и държавногарантирания дъЛГ

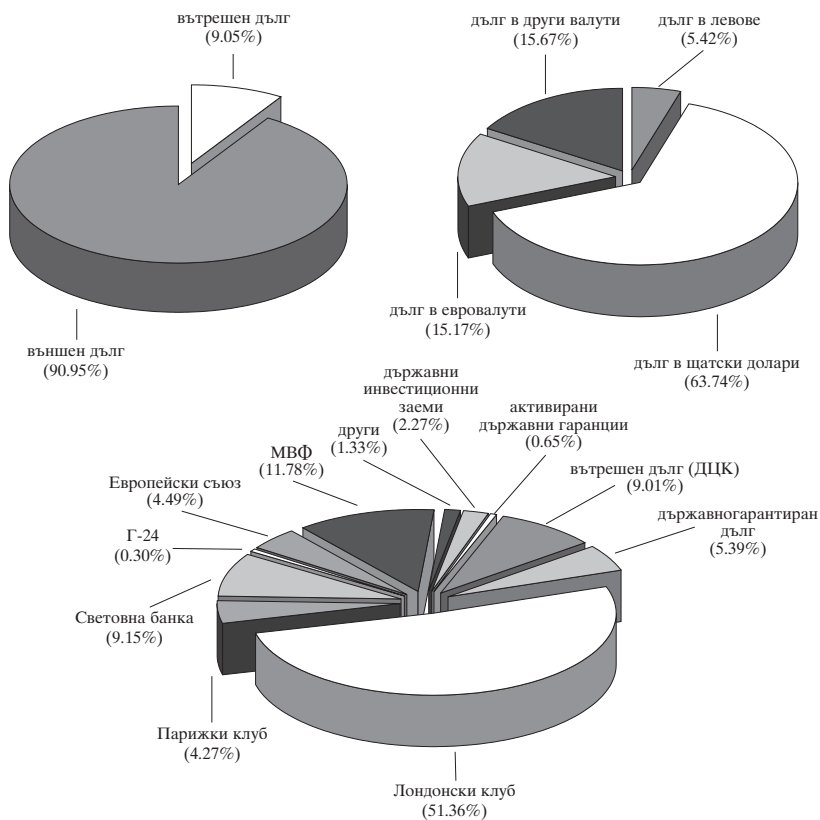
Структура	ДъЛГ към 31 октомври 2001 г. (хил. лв.)	Държавен дъЛГ/БВП (%)
Вътрешен дъЛГ	1 812 750.2	6.4
Външен дъЛГ	18 228 254.4	64.6
ОБЩО	20 041 004.6	71.0

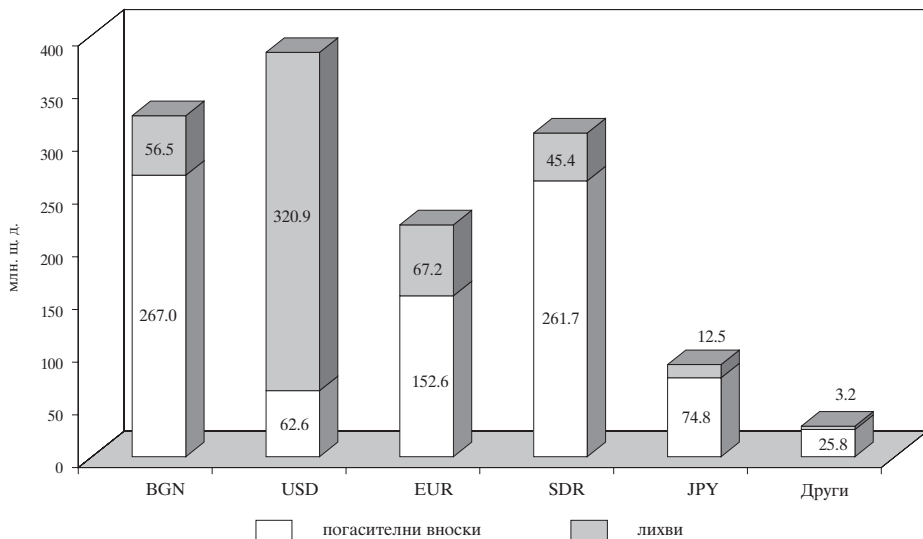
Забележки:

1. За изчисленията е използвана актуализирана прогноза за БВП за 2001 г. – 28 209.1 млн. лв.
2. Левовата равностойност на външния дъЛГ е преизчислена по централния курс на БНБ за лева към щатския долар за 31 октомври 2001 г.

Графика 23

Структура на дъЛга към 31 октомври

Валутна композиция на извършените плащания по дълга по видове валути към 31 октомври

Доказателствата за сериозно отражение на атаките от 11 септември върху спада на американската икономика се транслираха в повишено търсене и съответно поскъпване на емисиите държавен дълг през октомври. Докладите за състоянието на потребителското доверие, безработицата и производството в САЩ, наред с опасенията на инвеститорите за предстоящо спиране на плащанията по аржентинския дълг, увеличиха песимизма на пазара, което бе видно и от преобладаващото предпочитание на дългови инструменти с по-краткосрочни матуритети.

В контекста на интензифициращите се признаци за глобална рецесия, висок политически риск и слаб интерес към рисковите инвестиции, международните наблюдатели прогнозираят задържане на високите текущи цени на пазара на държавен дълг.

Поради неуспеха на аржентинското правителство да постигне компромис с губернаторите на местните провинции, обявяването на подробности по схемата за реструктуриране на дълга бе отложено. Липсата на решение на проблема с огромния аржентински дълг се отрази в още повнушително разширение на спреда на финансовите инструменти от Латинска Америка и покачване на индекса на JP Morgan EMBI+ до 1068 базисни точки в края на месеца.

СЕВЕРНА АМЕРИКА

САЩ

Като цитира намалените данъчни приходи от отслабналия потенциал на американската икономика и влошените финансови условия в резултат на атаките от 11 септември американското финансово министерство обяви, че през последното тримесечие на годината ще емитира 31 млрд. щ. д. облигационен дълг. Това намерение е в рязък контраст с първоначално обявения план за отрицателно нетно финансиране в размер на 36 млрд. щ. д. през четвъртото тримесечие. Оповестено бе също така, че през първото тримесечие на 2002 г. се предвижда емитиране на около 59 млрд. щ. д.

Във връзка със започналата през 2000 г. правителствена програма за обратно изкупуване на държавния дълг заместник-секретарят на финансовото министерство Питър Фишър посочи, че продължаването на досегашната политика ще зависи от фискалните прогнози на правителството и обявяването на нови изкупувания ще става на база на всяко следващо тримесечие. Уточнено бе, че в резултат от извършените до момента операции номиналният размер на дълга е редуциран с 57.5 млрд. щ. д.

В допълнение изненадващо за пазарните участници властите обявиха, че прекратяват досегашната практика на емитиране на обичайните 30-годишни държавни облигационни емисии. Тази новина предизвика трескаво търсене на останалите в обращение подобни емисии, като по този начин тласна доходността им до най-ниски нива за последните три години. Към края на месеца 30-годишните облигации се търгуваха на американския пазар при доходност 4.87% след нива от около 5.40% през първите дни на октомври.

Новината за свиване на американския БВП с -0.4% през третото тримесечие, при очаквани -1% от повечето анализатори, разколеба за кратко последователното поскъпване на нискорисковите държавни облигации, което се усети най-вече при двегодишните емисии. Въпреки това потокът от мрачни новини за състоянието на американската икономика продължи да благоприятства повишеното търсене на държавен дълг. Към края на месеца базовите емисии на американското финансово министерство регистрираха исторически ниски доходности: 2.37% при двегодишните облигации, 3.47% при петгодишните и 4.24% при десетгодишните книжа.

Още в началото на октомври в стремежа си да влее достатъчен финансов ресурс на капиталовите пазари Федералният резерв съкрати основните лихви за девети път от началото на 2001 г. с нови 50 базисни точки до 2.5%. Това е най-ниското ниво на лихвите в САЩ от 1962 г. насам. Едновременно обявяване на спада в потребителското доверие през октомври до 85.5 пункта от предишни 97 пункта и слабото представяне на основните борсови индекси подсилиха опасенията за задълбочаване на икономическата рецесия. В тази връзка бяха възобновени очакванията за още по-драстично намаление на лихвите на следващото заседание на Федералния резерв в началото на ноември.

ЕВРОЗОНА

Европейската централна банка (ЕЦБ) не изпълни очакваното от пазара облекчаване на условията за кредитиране в еврозоната и запази основната лихва по рефинансирането на досегашното ѝ равнище от 3.75% на редовното си заседание през октомври. Независимо от разочароващото решение на властите да задържат лихвените нива облигациите на правителствата от еврозоната не претърпяха съществени ценови промени поради силните позиции на пазара на акции през по-голяма част от изминалия месец. Всеобщата нагласа за неизбежна промяна на паричната политика в началото на ноември обаче оправдава прогнозите за увеличен интерес към краткосрочния сектор на държавен дълг.

За пореден път съветът на директорите на ЕЦБ не се съобрази със сигналите за все по-осезаем спад в бизнес доверието в отделните региони на еврозоната. През изтеклия месец освен потвърждението за ново неблагоприятно

приятно намаление на германския Ifo-индекс с 4.5 пункта през септември, беше оповестена и информация за аналогично представяне на този ориентируващ индикатор в Италия, Белгия и Холандия. В същото време отчетеното овладяване на инфлацията в Германия около препоръчителния праг от 2% и успоредният спад на международните цени на петрола до 20 – 21 щ. д. за барел правят още по-критична намесата на ЕЦБ за навременно активизиране на икономическия растеж в Европейския съюз.

Като цяло годишната инфлация в еврозоната през септември според оповестените от Евростат данни отчита намаление за четвърти пореден месец с най-ниски показатели във Франция (1.6%) и най-високи в Холандия (5.4%).

На свой ред френската статистика обяви данни за ръст на БВП с 0.3% през второто в сравнение с първото тримесечие на 2001 г. Франция остава с една от относително добре представящите се икономики в еврозоната и има най-добри показатели на бизнес доверието и среден ръст на индустриалното производство от 3% за периода юли – август. Все пак експертите предвиждат постепенно влошаване на тези данни през октомври поради влиянието на глобалния икономически спад.

ЦЕНТРАЛНА И ИЗТОЧНА ЕВРОПА

РУСИЯ

В края на септември руският парламент одобри бюджета за 2002 г., който за първи път предвижда приключване на годината с излишък от 180 млрд. рубли (около 60 млрд. щ. д.), или 1.6% от БВП на страната. Приблизително 4 млрд. щ. д. от излишъка ще бъдат заделени в специален фонд за обслужване на плащанията по външния дълг през 2003 г. Размерът на инфлацията, залегнала в бюджета, е в рамките на 12 – 13%, а цената на добивания в страната петрол „Урал“ – 23.50 щ. д. за барел. Международните наблюдатели коментират обаче, че постигането на фиксираната годишна инфлация е твърде амбициозна цел, а прогнозните цени на петрола са в оптимистичен вариант.

Благодарение на внушителните постъпления от износа на петрол от началото на миналата година до момента Русия е попълнила валутния си резерв с 26 млрд. щ. д. Считано към 26 октомври, Руската централна банка обяви рекордно покачване на резервите на страната до 38.8 млрд. щ. д.

Междувременно руският финансов министър потвърди информацията за осъществяването на предварително погашение на 2.7 млрд. щ. д. от задълженията на Русия към МВФ до края на годината. Стратегията за предсрочно изплащане на близо 3.3 млрд. щ. д. задължения към фонда, с цел намаление на тежките дългови погашения за периода 2002 – 2003 г., бе анонсирана по-рано от президента Владимир Путин. Официално бе оповес-

тено, че до края на октомври Русия е изплатила на три пъти около 1 млрд. щ. д. Успоредно протичат преговорите на руският премиер Михаил Касянов за предсрочно изплащане на кредитите от Парижкия клуб. Касянов посочи, че основната цел на правителството в тези преговори продължава да бъде постигането на споразумение за замяна на дълг срещу стоки или инвестиции в руски компании. Конкретен резултат от договореностите с Парижкия клуб се очаква към края на годината.

ТУРЦИЯ

Турското правителство обяви, че страната се нуждае от допълнителен финансов ресурс в размер на 13 млрд. щ. д. за попълване на очаквания в резултат на атаките от 11 септември финансов недостиг в бюджета за 2002 г. Действащото споразумение на Турция с МВФ и Световната банка предвижда получаването на 15.7 млрд. щ. д. до края на 2001 г., но някои от основните акционери на фонда вече изразиха неодобрение във връзка с мащаба на исканото финансиране и надхвърлянето на лимита, определен от турската квота във фонда. Общият размер на кредитите, които МВФ е отпуснал на страната до момента е 19 млрд. щ. д. САЩ, които са с най-голям дял в МВФ, обявиха, че нуждите на Турция от нов кредитен ресурс подлежат на проучване. Представители на американското финансово министерство са посочили, че през последните месеци турската икономика се е развивала в положителна посока. Очаква се МВФ да одобри необходимото финансиране заради съдействието на Турция в провеждането на американската антитерористична операция в Афганистан. Мисия на международната институция ще пристигне в столицата Анкара през ноември, за да извърши преглед на условията за получаването на следващия транш от 3 млрд. щ. д. по текущото споразумение.

Своевременно турският кабинет внесе в парламента проектобюджета за 2002 г. Предложената макрорамка предвижда икономически растеж от 4%, първичен излишък в размер на 6.5% от БВП, годишен ръст на потребителските цени – 35% и курс на лирата TRL 1 970 000/USD. Финансовият министър прогнозира, че до края на годината БВП ще се свие с 8.5%, докато инфлацията и потребителските цени ще достигнат съответно 80% и 65%. Последната официална прогноза на правителството бе за свиване на икономиката в рамките на -5.5% през текущата година.

След близо деветмесечно отсъствие Турция емитира на външния пазар еврооблигационна емисия с падеж 2005 г. Емисията е с номинал 500 млн. евро, лихвен купон – 11% и сред 744 базисни точки спрямо базови облигации на немското финансово министерство. Представители на местното финансово министерство са посочили, че през 2002 г. Турция планира да емитира на външните пазари 2 млрд. щ. д. Финансирането от вътрешния пазар продължава да бъде проблем поради прекомерно високата годишна доходност на емитираните книжа, която варира около 90%.

РУМЪНИЯ

В края на октомври МВФ одобри 18-месечен стабилизационен кредит за Румъния на стойност 383 млрд. щ. д., от които правителството ще може да усвои 66 млн. щ. д. незабавно.

Непосредствено преди подписването на споразумението правителството внесе в парламента проектозакона за бюджет 2002 г., в който заложеният дефицит е 3% от БВП, при 3.5% за 2001 г., прогнозният растеж на икономиката е 5%, а годишният размер на инфлацията – 22%, след 29%, очаквани за края на тази година. Съществена част от договорената с МВФ икономическа програма са условията за приемане на пакет от банкови закони, приватизиране на най-голямата държавна банка Banca Commerciala Romana, придвижване на данъчната реформа, повишение на цените на електроенергията и подобряване състоянието на държавните предприятия.

Активизирането на румънската икономика през последните месеци се отрази в известно намаление на безработицата (от 8.1% до 7.8%) за периода август – септември. Икономическата експанзия и силното вътрешно потребление обаче ще утежнят дефицита по текущата сметка, който от януари до септември е нараснал до 2.7 млрд. щ. д.

След като от началото на текущата година Румъния емитира на пазара общо 900 млн. щ. д. облигационен дълг, правителството планира през 2002 г. този тип финансиране да стигне 1 млрд. щ. д. Погашенията по румънския външен дълг за следващата година възлизат на 1.3 млрд. щ. д.

ЮЖНА АМЕРИКА

АРЖЕНТИНА

Новината за спад на данъчните постъпления с над 14% през септември и политическата нестабилност, свързана с октомврийските парламентарни избори влошиха перспективите за излизане от финансовата криза. Напрежението на капиталовите пазари се засили и поради преобладаващото очакване за спиране на плащанията по огромния публичен дълг на страната на стойност 132 млрд. щ. д. Аржентинският дял от индекса на JP Morgan EMBI+ се открие рязко спрямо инструментите на останалите страни от развиващите се пазари със спред, надхвърлящ 2060 базисни точки над базовите облигации на американското финансово министерство.

През изминалите седмици властите в Аржентина се опитаха да внесат успокоение в обстановката с обещание за пореден пакет от икономически мерки, насочен към насърчаване на потреблението и доброволна замяна на дълг, посредством която ще се редуцират разходите на бюджета и ще се избегне неизпълнението на задълженията по дълга. Засега обаче министърът на икономиката се въздържа от анонсиране на мерките в програмата,

изтъквайки необходимостта от по-широка публична подкрепа за тяхното приложение. Въпреки позицията на министъра кръгът от преговори на правителството с местните банки, пенсионни фондове и губернаторите на провинции от опозиционната партия на перонистите не дадоха конкретен резултат до края на месеца. Все още основен за правителството проблем представлява разпределението на данъчните трансфери между централния и провинциалните бюджети. Едновременно се води активно посредничество с международните финансови институции, пред които Аржентина настоява за осигуряването на гаранции за осъществяването на планирания дългов суап.

В очакване на конкретни стъпки от страна на правителството лихвите на междубанковия пазар скочиха от 26% на 35% през последната седмица на октомври. В същото време валутният резерв на Аржентина от началото на годината до края на октомври регистрира спад с цели 13 млрд. щ. д. и по последни данни на централната банка е на ниво 22.8 млрд. щ. д.

Поради нарастващите опасения за неизпълнение на плащанията по аржентинския дълг двете водещи международни рейтингови агенции Moody's и Standard & Poors понижиха кредитния рейтинг на страната съответно до Саа3 и ССС+. Агенциите обявиха, че ще предприемат още по-решителни стъпки, в случай че инвеститорите в аржентински облигации загубят част от капиталите си при осъществяването на планираната замяна на дълг. До края на месеца Standard & Poors предприе още едно намаление на валутния рейтинг, този път с три степени от ССС+ до СС. Агенциите запазват негативната инвестиционна перспектива на страната, което означава, че твърде вероятно е да последва нов спад на кредитния рейтинг.

БРАЗИЛИЯ

По данни на бразилската централна банка първичният излишък в бюджета, в който не се отчитат разходите по дълга, е достигнал 41.2 млрд. реала (около 15 млрд. щ. д.), или 4.73% от БВП след края на първите девет месеца на годината. Този резултат надхвърля изискванията на МВФ за периода, но според международните наблюдатели окуражителният размер на излишъка сам по себе си не би могъл да смекчи негативното отражение на проблемите в съседна Аржентина върху финансовите активи на Бразилия.

Обезценяването на бразилския реал спрямо щатския долар с 4.7% през септември и с цели 28% от началото на годината продължи тенденцията на увеличение на съотношението публичен дълг/БВП, което нарасна от 53.9% на 54.8% за периода август – септември. Очакванията на експерти от централната банка са, че този показател ще достигне 56% в края на годината.

В контекста на не особено оптимистичното развитие на събитията в региона положителен ефект върху търговията с бразилски инструменти имаше постигнатото споразумение между правителствата на Бразилия и Полша за предсрочно изплащане на 2.46 млрд. щ. д. експортни кредити, полз-

вани от полското правителство през 70-те години и впоследствие реструктурирани по схемата на Парижкия клуб. Съгласно оригиналния погасителен план кредитите на обща стойност над 3 млрд. щ. д. са били с падеж през 2009 г. Бразилският финансов министър е посочил, че средствата от погасените заеми ще бъдат насочени към попълване на валутния резерв на страната.

АЗИЯ

ЯПОНИЯ

Според японските медии министерството на финансите има готовност с проекта за корекции в бюджета за текущата година, чрез който се планира допълнително увеличение на разходите с около 3 блн. японски йени. Разпределението на разходната част ще бъде както следва: 1 блн. йени в подкрепа на пазара на труда и проекти на малкия бизнес и 1.7 блн. йена за покриването на задължения към социалното осигуряване и за предотвратяване на бедствията.

От общата сума на допълнителния бюджет увеличението на емисиите японски държавни облигации JGB ще съставлява 1.7 блн. йени. Включването на този номинал обаче няма да доведе до превишение на посочения от премиера Коидзуми максимален лимит на финансирането чрез облигационни емисии, който бе фиксиран на 30 блн. йени за цялата година. Остатъкът от средствата ще бъде набавен на база неусвоени резерви, съкращение на някои разходи и ограничен трансфер на средства от предходни години. Допълнителният бюджет ще бъде внесен за разглеждане в местния парламент след 9 ноември и анализаторите очакват одобрението му да стане до края на същия месец.

Международните наблюдатели прогнозираят, че предстоящото увеличение на емисиите японски държавни облигации на вътрешния пазар ще засили ценовата им нестабилност и ще намали търсенето от страна на местните институционални инвеститори. Потвърждение на тази тенденция е и официално оповестената статистика за спад на дела на JGB-емисиите в портфейлите на японските банки от 79.4 блн. йени в края на април до 65.8 блн. йени в края на юли. В същото време според данни на Японската централна банка местните инвеститори стремително увеличават позициите си в дълг на американското финансово министерство. По данни от края на август около 27% от американските държавни емисии в обращение са били притежание на японски инвеститори.

ISSN 1311 – 0039

Материалите са получени за редакционна обработка на 14 ноември 2001 г.

Информацията, публикувана в бюлетина, може да се ползва без специално разрешение, единствено с изричното позоваване на източника.

Издание на Министерството на финансите,
дирекция „Държавни и гарантирани от държавата дългове“, тел. 9859-2490, 9859-2491.

Предпечатна подготовка: „Печатни издания на БНБ“
Печат и книговезко изпълнение: Полиграфична база на БНБ.